

АВТОМОБІЛЬНИЙ РИНОК УКРАЇНИ ЗА 9 МІСЯЦІВ 2013 РОКУ

За даними Асоціації «Укравтопром» в Україні протягом перших трьох кварталів 2013 року було вироблено 32 876 автомобілів і автобусів (найбільші виробники), що становило лише 54,8% від результатів 9 місяців 2012 року. У тому числі було вироблено 30 007 легкових автомобілів, 1 334 вантажних та 1 535 автобусів. На думку агентства, скорочення виробництва було обумовлено наступними основними чинниками:

- зменшенням обсягу кредитування реального сектору (у т.ч. автовиробників);
- зниженням купівельної спроможності населення;
- посиленням конкурентного тиску з боку імпоротної продукції;
- недостатньою державною підтримкою вітчизняної автомобільної галузі;
- ризиками, пов'язаними з державним регулюванням та захистом закордонних ринків збуту (в т.ч.: у березні 2013 року Російська Федерація запровадила обов'язковий утилізаційний збір для всіх компаній, які імпортують автомобілі у Росію) тощо.

Як і у минулі періоди, найбільша питома вага у структурі виробництва приходилась на сегмент легкових автомобілів. При цьому, за підсумками 9 місяців 2013 року негативну динаміку продемонстрували всі без винятку основні сектори виробництва автомобільної техніки.

На сьогодні найбільшими виробниками на українському ринку залишаються ПАТ «ЗАЗ», Корпорація «Богдан», ПрАТ «Єврокар» та ТОВ «ВО «КрАСЗ».

Від'ємні виробничі показники галузі за 9 місяців 2013 року було зумовлено скороченням виробництва на наступних підприємствах:

- **Запорізький автомобільний завод (Група компаній УкрАВТО):** підприємство зменшило виробництво автотранспортних засобів на 60%, до 13 452 од. (у т.ч. легкових - на 60%, до 12 841 од.). Керівництво заводу прогнозує падіння обсягів виробництва у 2013 році до 20 тис. од.;
- **Корпорація «Богдан»:** обсяги виробництва знизились на 48% та становили лише 5 563 од. При цьому випуск легкових автомобілів скоротився на 52% до 5 039 од., вантажних – на 73%, автобусів – навпаки неістотно виріс (+6%) до 338 од.

Необхідно зазначити, що китайський автовиробник «JAC» планує виходити на український ринок у партнерстві з Корпорацією «Богдан» для ліцензійного повномасштабного виробництва автомобілів в Україні. Вже з листопада поточного року «Богдан» планує розширити лінійку автомобілів, які будуть вироблятися на заводі в Черкасах, двома моделями легкових автомобілів марки «JAC»: кросовер S5 та седан J5. Планується, що до кінця 2013 року «Богдан» виготовить близько 200 автомобілів (Компанія «JAC» входить у ТОП-10 найбільших автовиробників Китаю).

Крім того, Компанія «Great Wall Motor Company Limited» і Корпорація «Богдан» домовилися про початок виробництва автомобілів «Great Wall» в Україні. До кінця поточного року на потужностях Черкаського заводу заплановано виробництво близько 500 од. На першому етапі автомобілі будуть збиратися методом крупновузлової зборки, при цьому компанією запланований поетапний перехід на повномасштабне виробництво;

- **ПрАТ «Єврокар»:** за підсумками січня-вересня 2013 року підприємство істотно скоротило обсяги виробництва, а саме: на 30%, до 7 643 од. автомобілів (легкові автомобілі «Skoda»);

Окремо слід зазначити позитивну динаміку, яка спостерігалась на виробничих потужностях ТОВ «ВО «КрАСЗ» (входить у Групу компаній «АІС»). Підприємство за підсумками січня-вересня 2013 року суттєво збільшило обсяги виробництва, а саме: на 91%, до 4 484 од. автомобілів (легкові автомобілі Geely, SsangYong). Зростання було обумовлено початком виробництва всієї

модельної лінійки «Geely» (бренд входить до ТОП-3 за обсягами продажів у 2013 році в Україні). Крім того компанія наразі веде переговори про подальше розширення модельного ряду, зокрема можливість виробництва автомобілів Morris Garages (з 2007 року бренд належить одному з провідних концернів Китаю – SAIC Motor Corporation).

За даними Асоціації «Укравтопром» обсяги продажів легкових автомобілів на ринку за перші три квартали 2013 року становили 164 750 од., тобто зменшення склало 3,6% у порівнянні з січнем-вереснем 2012 року. При цьому обсяги продажів за вересень поточного року дорівнювали 20 333 од. (-8,4% у порівнянні з серпнем 2013 року). Негативна динаміка була частково пов'язана з високою порівняльною базою квітня-серпня поточного року, яка у свою чергу була зумовлена високими інфляційними очікуваннями населення, а також очікуваннями щодо введення утилізаційного збору з 1 вересня 2013 року.

ТОП-5 автомобільних брендів за підсумками 9 місяців поточного року було сформовано наступним чином: на першій позиції продукція марки «Hyundai»; на другому - «ЗАЗ»; на третьому місці - китайські «Geely»; на четвертому – «Toyota», замикає п'ятірку автомобілі «KIA». Для підтримки своїх ринкових позицій автомобільні компанії сьогодні приділяють значну увагу ефективності маркетингової політики, а також оперативному управлінню складськими запасами.

Поряд з традиційними каналами збуту продукції оператори ринку почали з 2011 року активно розширювати суміжні напрямки бізнесу, а саме: станції технічного обслуговування. Торговці в такий спосіб намагаються втримати вже існуючих клієнтів, а також частково нівелювати коливання попиту на автомобільному ринку. За даними експертів, за підсумками 2012 року обсяг ринку автопослуг збільшився на 10-25%.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ

1. Відповідне рішення про введення спеціального мита, яке застосовується до імпорту іномарок в Україну, було прийнято міжвідомчою комісією з міжнародної торгівлі на підставі розгляду заяви Асоціації українських автовиробників. Нове мито стосується наступних категорій транспортних засобів:

- нові легкові автомобілі, включаючи вантажопасажирські автомобілі-фургони, робочим об'ємом циліндрів двигуна понад 1000 куб. см, але не більше 1500 куб. см.
- нові легкові автомобілі, включаючи вантажопасажирські автомобілі-фургони, робочим об'ємом понад 1500 куб. см, але не більше 2200 куб. см.

Нове мито у розмірі 6,46-12,95% набрало чинності 13 квітня поточного року. Необхідно зазначити, що у 2009 році урядом уже вводився збір для захисту автовиробників у розмірі 13% з 6 березня по 6 вересня 2009 року (на 6 місяців), дія збору суттєво не вплинула на ключові показники діяльності галузі.

2. На сьогодні у стадії затвердження знаходиться Державна програма розвитку автомобілебудування, яка зокрема передбачає компенсацію кредитних ставок на автомобілі українського виробництва. Відшкодування зможуть отримати покупці комерційних автомобілів. На думку фахівців, для стимулювання розвитку автомобілебудівної галузі слід переймати закордонний досвід. Так, у Росії кілька років діяла програма, за якою покупцям нових машин, які здавали на утилізацію старі, виплачували компенсацію.

3. Закон № 421-VII «Про утилізацію знятих з експлуатації транспортних засобів» і Закон № 422-VII «Про внесення змін до Податкового Кодексу щодо оплати екологічного податку за утилізацію знятих з експлуатації транспортних засобів» були підписані Президентом наприкінці липня 2013 року. Закони набирають чинності 1 вересня 2013 року. Зокрема, Закон передбачає введення екологічного податку за утилізацію знятих з експлуатації транспортних засобів. Норми встановлюють коефіцієнти і ставки, які розраховуються відповідно до обсягу двигуна автомобіля.

Для нових транспортних засобів коефіцієнт становить 0,86-5,5, для б/в транспортних засобів - 5,3-35,01.

Базова ставка для автобусів, вантажних автомобілів і спеціальної техніки становить 38 000 грн. При ввезенні автомобіля, що був у використанні, покупцеві доведеться додатково заплатити від 9,4 до 60,5 тис. грн. залежно від обсягу двигуна.

Слід зазначити, що вітчизняні автовиробники, які мають повний цикл виробництва, звільняються від сплати утилізаційного збору. При цьому автовиробники повинні мати потужності для зварювальних робіт та фарбування кузовів; за свій рахунок організувати пункти прийому знятих з експлуатації автомобілів на території кожної області, де мешкають не менше 100 тис. осіб.

4. У серпні поточного року КМУ затвердив Порядок визначення товарів, що ввозяться на митну територію України, згідно з яким підприємства, які здійснюють крупновузлову зборку автомобілів (SKD-зборка), більше не будуть вважатися автозаводами. Відповідати критеріям «автозавод» зможуть підприємства, які випускають не менше 25 тис. авто на рік; володіють виробничими потужностями, які дозволяють здійснювати зварювальні роботи та роботи з фарбування кузова. Крім того, порядком передбачено встановлення мінімального порогу української локалізації виробництва, у поточному році на рівні 20%, у 2014 році - 25%, у 2015 році - 30%, у 2016 році - 40%, у 2017 році - не менше 50%.

Для українських автовиробників SKD-зборка вигідна перш за все можливістю економії на відповідних спецмитах та зборах. У даному випадку виробники можуть досягати зниження собівартості до 20%. При цьому слід зазначити, що недоліками SKD-зборки можна вважати відсутність притоку нових технологій у країну, що також робить неможливим завантаження у повній мірі потужностей українських виробників комплектуючих та деталей до автомобілів.

Введення урядом в дію вищезазначеного порядку та спеціальних мит спрямовано на захист українських виробників; на зведення до мінімуму переваг українських підприємств, які здійснюють SKD-зборку; а також на стимулювання основних автовиробників України («Єврокар», «Богдан», «КрАСЗ») до переходу на дрібновузлову зборку (CKD-зборка).

Загалом ситуація на автомобільному ринку України залишається складною. Багато в чому подальший розвиток галузі залежить від антикризових дій Уряду України. Необхідним є прийняття та забезпечення виконання комплексу заходів щодо зменшення податкового навантаження, надання можливості заводам залучати банківські кредити на пільгових умовах, а також стимулювання й здешевлення споживчого автокредитування.

У країнах Західної Європи у напрямку боротьби з кризовими явищами в економіці ефективними заходами щодо поліпшення стану підприємств-виробників є: здешевлення кредитних ресурсів, насамперед, експортерам; зниження податкового тиску на промислові підприємства, які створюють робочі місця, розширюють і модернізують виробничі потужності; стимулювання збуту продукції національного виробника шляхом державних закупівель, а також стимулювання споживчого попиту на продукцію національного виробництва.

Сьогодні низка українських автокомпаній та автодилерів активно розробляють та впроваджують власні фінансові програми з метою стимулювання продажів. Втім, навіть за їхньої участі доступність кредитів на придбання автомобілів ще далека від докризових умов кредитування. Станом на кінець жовтня 2013 року середня реальна відсоткова ставка становила 15-16%% річних (станом на кінець квітня 2013 року – 18-19%%), терміни за переважною більшістю пропозицій залишаються середньостроковими (3-5 років), а початкові внески становлять від 20% до 70% вартості автомобіля. При цьому, на фоні нестабільності на зовнішніх фінансових ринках, ризиках подальшого здорожчення кредитних ресурсів, ряд українських банків скорочують обсяги автокредитування, деякі зовсім зупиняють видачу кредитів на придбання автомобілів. На сьогодні з 50 найбільших банків України близько 30 фінансових установ здійснюють відносно активне кредитування у вищезазначеному секторі.

ЧИННИКИ, ЯКІ ОБУМОВЛЮЮТЬ ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК РИНКУ

У 2013 році, за оцінками рейтингового агентства, стримуючими факторами розвитку ринку та галузі в цілому залишаються:

- низькі темпи відновлення комерційними банками програм автокредитування (у докризовий період питома вага продажів нових автомобілів з використанням програм автокредитування становила більше 60% загального обсягу продажів, на сьогодні - близько 15-17%%);
- недостатня ємність українського автомобільного ринку для організації та впровадження повномасштабного дрібновузлового виробництва, що також обмежує надходження іноземних інвестицій у галузь;
- недостатні темпи відновлення платоспроможного попиту з боку населення, уповільнення темпів зростання реальних доходів;
- валютні ризики, що пов'язані з імпортними операціями;
- скорочення пропозиції автомобілів на тлі зменшення запасів продукції на складах, перехід на систему продажів під замовлення, скорочення кількості дилерів;
- конкуренція з боку імпортерів автомобільної продукції іноземного виробництва;
- здорожчання виробничого процесу в Україні, зниження рентабельності виробництва, погіршення фінансового стану українських автовиробників в цілому;
- ризики, пов'язані з подальшою активізацією протекціоністських заходів країн-імпортерів української продукції та інші чинники.

Кожен з цих факторів може суттєво вплинути на ринкову ситуацію вже у короткостроковому періоді.

Найбільшими світовими автомобільними ринками залишаються Китай, США, Японія, Південна Корея, при цьому продукція Китаю у загальній структурі становила близько 25%. За даними міжнародної компанії «IHS Consulting» стримуючими чинниками стабілізації та відновлення світового ринку у 2013 році можуть стати: погіршення економічно-фінансового стану країн - основних імпортерів та експортерів автомобільної продукції, дефіцит комплектуючих, погіршення структури витрат домогосподарств, а також завершення дії програм утилізації у країнах Західної Європи.

Огляд підготував:

Олексій ЧОРНОРОТОВ, начальник відділу корпоративних рейтингів агентства «Кредит-Рейтинг»

Наведені в документі думки висловлені з урахуванням ситуації на дату виходу матеріалу. Компанія залишає за собою право вносити або не вносити в цей матеріал зміни без попереднього повідомлення. Документ носить виключно ознайомлювальний характер; він не є пропозицією або порадою з купівлі або продажу цінних паперів і не повинен розглядатися як рекомендація подібного роду дій. Приведена інформація і думки складені на основі публічних джерел, які визнані надійними, проте за достовірність наданої інформації ТОВ «Кредит-Рейтинг» відповідальності не несе. Зважаючи на вищесказане, не слід покладатися виключно на зміст цього документу замість проведення незалежного аналізу. Компанія та її співробітники не несуть відповідальності за використання цієї інформації, за прямий або непрямий збиток, що настав внаслідок використання цієї інформації, а також за її достовірність.

Поширення, копіювання і зміна матеріалів Компанії не допускається без отримання попередньої письмової згоди Компанії. Додаткова інформація надається на підставі запиту.

© 2013 ТОВ «Кредит-Рейтинг». Усі права захищено.